

Καίρια προβλήματα της Ανώτατης Παιδείας.

Του Μάρκου Γρηγορίου.

Σε προηγούμενο άρθρο για τη συναίνεση επισημάνθηκαν μερικά από τα προβλήματα που τυραννούν και επηρεάζουν αρνητικά την ανώτατη παιδεία, όπως το λεγόμενο άσυλο, οι κομματικές φοιτητικές οργανώσεις και η απαγόρευση από το σύνταγμα της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Με ευχαρίστηση διαπιστώσαμε ότι η πρόθεση κατάργησης της ασυλίας που είχε εξαγγελθεί έγινε πράξη τον Αύγουστο του 2019 με ψήφιση του σχετικού νόμου από δύο κόμματα, ο οποίος προβλέπει την αυτεπάγγελτη δίωξη εγκλημάτων που διαπράττονται εντός των Πανεπιστημίων, όπως προβλέπει ο κοινός νόμος για όλες τις έκνομες πράξεις σε οποιοδήποτε χώρο.

Έτσι θα εκλείψει μία εστία παρανομίας και παραβατικότητας με βιαιοπραγίες, εκβιασμούς και παρεμπόδισης συνεδρίων εντός των ΑΕΙ κλπ. από άσχετα και κακοποιά στοιχεία που στην ουσία καταργούσαν το άσυλο, διασφαλίζοντας το δικό τους. Δεν θα χρειάζεται δηλαδή άδεια των ΑΕΙ μετά

από απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου, για την επέμβαση της Αστυνομίας.

Τα προβλήματα της Παιδείας στα ΑΕΙ είναι πάρα πολλά και σε όλους τους τομείς της όπως στις υποδομές, στη διοίκηση, στο διδακτικό προσωπικό, στους φοιτητές (προαγωγή / διαγραφή, μεταφορά μαθημάτων, χρόνος περάτωσης σπουδών), στην υποστήριξη, στα προγράμματα σπουδών, την έρευνα και στην αξιολόγηση. Γενικότερα όμως υπάρχουν και άλλα κρίσιμα θέματα σε όλο το φάσμα της Παιδείας που αφορούν στην προαγωγή της κριτικής σκέψης, στην αριστεία και τα πρότυπα και πειραματικά σχολεία, στη βαθμολόγηση και στην παραπαιδεία και στον εξοβελισμό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, τα οποία σε μείζονα βαθμό αφορούν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Δεν είναι πρόθεσή μας, ούτε εξ άλλου έχουμε τις απαραίτητες γνώσεις, να υπεισέλθουμε σε θέματα διοίκησης και περιεχομένου των σπουδών που είναι άλλοι αρμόδιοι να το πράξουν. Πρόθεσή μας είναι να αναδειχθούν τα κατά την άποψή μας σπουδαιότερα εξ αυτών, θα είμαστε δε ιδιαίτερα ευτυχείς αν κάποια απ' αυτά υιοθετούντο.

1. Παθογένειες Διδακτικού Προσωπικού.

Τα ΑΕΙ έχουν ως κύρια αποστολή να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση στους φοιτητές με την έρευνα και τη διδασκαλία να αναπτύσσουν την κριτική τους ικανότητα και να παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία, ανταποκρινόμενα στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας. Για την εκπλήρωση της αποστολής τους τα ΑΕΙ εφαρμόζουν κανόνες και πρακτικές που διασφαλίζουν μεταξύ άλλων τις αρχές της διαφάνειας, της αμεροληψίας, της αξιοκρατίας στην επιλογή και εξέλιξη του προσωπικού τους κλπ.

Θαυμάσιος λοιπόν ο νόμος και οι προθέσεις του νομοθέτη. Είναι όμως αυτή η πραγματικότητα; Όχι. Δυστυχώς τα ΑΕΙ δεν έχουν παράδοση αντάξια του σκοπού και του ρόλου που καλούνται να επιτελέσουν στο πλαίσιο της αποστολής τους. Η άποψη που φαίνεται να διαχέεται στην κοινωνία, συνεπικουρούμενη και από μαρτυρίες σπουδαίων Ελλήνων Καθηγητών, είναι ότι ο χώρος ευνοιοκρατείται και διέπεται από νοοτροπία νεποτισμού και εξυπηρέτησης, με συνέπεια να στερούνται τα ΑΕΙ καθηγητών αξιολόγων, υψηλής επιστημονικότητας, διεθνούς φήμης και κύρους. Με άλλα λόγια

έχουν ευδοκιμήσει σ' αυτόν τον κρίσιμο χώρο όλα τα στοιχεία της κακοδαιμονίας που ταλανίζουν τον κοινωνικό και πολιτικό βίο της χώρας.

Είναι γνωστές οι περιπτώσεις διάσημων Ελλήνων καθηγητών του εξωτερικού που απορρίφθηκε η επιλογή τους ή τους έγινε σύσταση να αποσύρουν την υποψηφιότητά τους! Αναφέρει χαρακτηριστικά ο απορριφθείς κύριος Νανόπουλος «...κρίνοντας από τη δική μου περίπτωση, μπορώ να πω ότι, αν επέλεγα να μείνω στην Ελλάδα θα είχα χαθεί....Τρανή απόδειξη της εθνικής μας νοοτροπίας του πώς η Ελλάδα «τρώει» τα παιδιά της ήταν η απόρριψη της αίτησης μετάκλησής μου από το εκλεκτορικό τμήμα του Φυσικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών. ...Βέβαια αυτό ήταν αποτέλεσμα μιας ομάδας που πιθανόν δεν με συμπαθούσε. Αλλά πικράθηκα επειδή μου ζήτησαν να αποσύρω τη μετάκληση. Φυσικά αρνήθηκα. Φθόνος αντιπάθεια και αποστροφή. Αυτή είναι η διαχρονική κλίμακα αντίληψης των φατριών. ..Μια παθογένεια που με ενοχλεί έντονα είναι ότι η χώρα μας λειτουργεί ως ένα κλειστό σύστημα... Αν δεν έχεις μπάρμπα στην Κορώνη έχεις τελειώσει.

Από την περίοδο που απελευθερωθήκαμε από τους Τούρκους βιώνουμε τις ίδιες καταστάσεις: πολιτικές αντιπαλότητες, κομματικοί στρατοί, πόλωση, πελατειακό κράτος και αναρίθμητοι διχασμοί...». Να αναφερθεί και μόνο ότι ο κύριος Νανόπουλος ανεδείχθη από το Πανεπιστήμιο Stanford 4ος στην κατάταξη των πιο αναφερόμενων Θεωρητικών Φυσικών όλων των εποχών.

Είναι σε όλους μας γνωστό ότι λόγω των μνημονίων έγιναν περικοπές παντού και φυσικά στην Παιδεία με συνέπεια αρκετοί Καθηγητές, να αναζητήσουν την τύχη τους σε άλλες χώρες, να σταματήσουν ουσιαστικά οι προσλήψεις και να καλυφθούν μερικώς τα κενά με παράταση της θητείας, δηλαδή γήρανση προσώπων και ιδεών.

Πρόσφατα ο σύλλογος ΠΟΣΔΕΠ πρότεινε στη Σύνοδο των Πρυτάνεων νέα παράταση της θητείας αφυπηρετησάντων λόγω ηλικίας Καθηγητών, που πρέπει να είναι αρκετοί κρίνοντας από το γεγονός ότι στο ΑΠΘ αφυπηρετούν την περίοδο 2020-23 περί τους 300. Αυτό μάλλον θα αναβάλει την προκήρυξη κάλυψης των κενών, θα επιφέρει κάποιο μικρό όφελος στο Κράτος, το χειρότερο όμως θα είναι ο αποκλεισμός νέων επιστημόνων που έχουν πέραν των προσόντων την όρεξη, τις νέες ιδέες και τη φιλοδοξία να αναδειχθούν στο χώρο των Πανεπιστημίων.

Έτσι θα θριαμβεύσει το γηράσκω αεί διδάσκων! Μα έτσι δεν υπάρχει πρόοδος παρά στασιμότητα και οπισθοδρόμηση. Αυτό δυστυχώς δείχνει και η «φροντιστηριοποίηση» της ανωτάτης εκπαίδευσης. Φροντιστήρια παντού από τα νήπια μέχρι τους φοιτητές. Δηλαδή πρόσθετη επιβάρυνση των οικογενειών αλλά και ημών των ιδίων για μια εικοσαετία που μεγαθύνεται ακόμη περισσότερο από τους αιώνιους φοιτητές, όπως θα αναφερθεί παρακάτω.

Από τη μετεξέλιξη των ΤΕΙ σε ΑΕΙ προέκυψε ζήτημα άνισης μεταχείρισης από την αναβάθμιση πολλών μελών του διδακτικού προσωπικού των ΤΕΙ σε Καθηγητές ΑΕΙ, που δεν έχουν τα προσόντα πολλών δικών μας λεκτόρων ή Ε.ΔΙ.Π ανέφερε ο νυν Πρύτανης του ΑΠΘ, προσθέτοντας ότι σε καμιά περίπτωση, οτιδήποτε γίνει, θα πρέπει να είναι σε βάρος των νέων παιδιών που χτυπούν την πόρτα μας φορτωμένα πτυχία κα προσόντα υψηλοτάτου επιπέδου.

Νομίζω ότι το θέμα της επιστημονικής επάρκειας και της ανανέωσης του διδακτικού προσωπικού είναι το σπουδαιότερο από όλα τα άλλα προβλήματα και από αυτό πρέπει να αρχίσει η αναβάθμιση των Πανεπιστημίων. Διαθέτουμε ως χώρα πολλούς καταξιωμένους και διαπρέποντες Έλληνες καθηγητές στο εξωτερικό (χαρακτηριστικά το 3% των κορυφαίων επιστημόνων παγκοσμίως είναι Έλληνες! Τίτλος τιμής για μια μικρή Χώρα). Φαντασθείτε να μην αποτρέπαμε ή να μπορούσαμε με κάποιο τρόπο ή κίνητρο να πείθαμε τα λαμπρά αυτά μυαλά να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στη Χώρα είτε ως Καθηγητές είτε ως συνεργάτες ή με οποιοδήποτε άλλο δόκιμο πλαίσιο λειτουργίας όπως π.χ. της τηλε-εκπαίδευσης.

Η επιλογή των Καθηγητών πρέπει να γίνεται αξιοκρατικά με διάφανες προκαθορισμένες διαδικασίες και κυρίως με βάση το συγγραφικό και ερευνητικό τους έργο, την εμπειρία και τη φήμη που απολαμβάνουν στην ελληνική και ξένη ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και τους στόχους τους οποίους θα επιτύχουν στη διάρκεια της θητείας τους, η οποία πρέπει να είναι δοκιμαστική για κάποια χρονική περίοδο. Στο όργανο -επιτροπή που θα διενεργεί την επιλογή να υπάρχουν και καθηγητές υψηλού κύρους ξένων Πανεπιστημίων. Τυπικά τέτοια κριτήρια υπάρχουν αν ανατρέξει κανείς στις σχετικές ιστοσελίδες (ΑΠΕΛΛΑ), το αποτέλεσμα όμως δεν επιβεβαιώνει τις

προθέσεις της νομοθεσίας. Πιστεύω ότι θα πρέπει να επιδιωχθεί σοβαρή άμιλλα που θα διασφαλισθεί με υψηλό αριθμό υποψηφίων για κάθε θέση. Και βέβαια δεν βλέπω το λόγο να είναι οι Καθηγητές μόνιμο διδακτικό προσωπικό, αλλά να κρίνονται, να αξιολογούνται και να ανανεώνεται η θητεία τους εφ' όσον έχουν επιτύχει στο έργο τους. Αξιολόγηση βάσει καταλόγου κριτηρίων στα οποία να περιλαμβάνεται και η επίτευξη των προγραμματισμένων στόχων.

Συναφές είναι και το μείζον θέμα της αξιολόγησης των ΑΕΙ η οποία άρχισε τα πρώτα δειλά της βήματα με τη δημιουργία της ανεξάρτητης ΑΔΙΠ – Αρχής Διασφάλισης Ποιότητας (Ν. 3374/2005) βασισμένη σε ευρωπαϊκά πρότυπα. Η ΑΔΙΠ βάσει του Ν4653/20 ενσωματώθηκε πρόσφατα στην Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) η οποία έχει και άλλες αρμοδιότητες πέραν της αξιολόγησης που όπως και πριν θα γίνεται ανά τετραετία. Κατά τη διετία 2015-16 αξιολογήθηκαν και τα 36 ΑΕΙ, ενώ τη διετία 2018-19 έχουν αξιολογηθεί 19. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι ουσιώδη και εφόσον η αντίστοιχη βαθμολογία αποτυπώνει την πραγματικότητα θα οδηγήσει προοδευτικά στην αναβάθμιση της Ανώτατης Παιδείας. Αξίζει νομίζω να αναφερθούν δύο κρίσιμοι τομείς στους οποίους η σχετική βαθμολογία είναι χαμηλή και αφορά τη μικρή συμμετοχή των φοιτητών σε όλη τη διαδικασία συμπλήρωσης των σχετικών ερωτηματολογίων και την έλλειψη συστήματος αυτο-αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού. Η συμμετοχή των φοιτητών είναι κρίσιμη δεδομένου ότι αφορά τις απόψεις τους για το διδακτικό προσωπικό, το περιεχόμενο και την ποιότητα των σπουδών, τη διαμονή και υποστήριξή τους. Όποιος ενδιαφέρεται μπορεί να αναζητήσει σχετικά στοιχεία στην ιστοσελίδα της ΑΔΙΠ και της ΕΘΑΑΕ. Πάντως δεν πρέπει να είμαστε υπερήφανοι για την σειρά ή την μη συμμετοχή των ΑΕΙ σε διάφορες αξιολογήσεις από έγκυρους διεθνείς οργανισμούς. Επτά ελληνικά πανεπιστήμια καταλαμβάνουν τις θέσεις από 300 έως 850 με πρώτο της Κρήτης. Αισιοδοξούμε ότι οι προτάσεις του παρόντος αν υλοποιηθούν θα ανεβάσουν και τη σειρά κατάταξής τους αλλά και τη φήμη του κάθε ΑΕΙ, που θα αντανακλά τις προσπάθειες και το αντίστοιχο επίπεδο της Διοίκησής των.

2. Απαγόρευση Ίδρυσης Ιδιωτικών Πανεπιστημίων.

Κατ' αρχάς δεν είναι κατανοητή η αντίθεση μεγάλου μέρους του πολιτικού φάσματος στην άρση της συνταγματικής απαγόρευσης, δεδομένης της ισχυρότατης τάσης των γονέων και της κοινωνίας να παράσχουν ανώτατη παιδεία στα παιδιά τους, την οποία για πολλούς λόγους δεν μπορεί να καλύψουν τα κρατικά ΑΕΙ.

Τα πλεονεκτήματα των ιδιωτικών ΑΕΙ είναι πολλά: Ανταγωνισμός γνώσης με κρατικά με αντίστοιχη προσέλκυση ή μη φοιτητών σε αυτά. Καταπολέμηση της ανεργίας, δεδομένου ότι το απασχολούμενο διδακτικό και λοιπό προσωπικό θα είναι κυρίως ελληνικό. Εισροή πόρων στη χώρα από αλλοδαπούς φοιτητές και περιορισμός σε μεγάλο βαθμό της εκροής λόγω μείωσης φοίτησης στο εξωτερικό. Επένδυση σε υποδομές και εξοπλισμό εργαστηρίων και βιβλιοθηκών την οποία θα καλύψει ο ιδιωτικός τομέας και όχι το Κράτος.

Επιπρόσθετα, η κρατική χρηματοδότηση των υφισταμένων Πανεπιστημίων που είναι ανεπαρκής θα περιορισθεί από το γεγονός ότι φοιτητές από αυτά θα στραφούν προς τα ιδιωτικά.

Αναφερόμενοι δε στο κύριο έργο τους δηλαδή στην ποιότητα των σπουδών, εκτιμάται ότι για λόγους φήμης και κερδοφορίας, θα είναι υψηλού επιπέδου. Εξυπακούεται ότι για την εγκατάσταση σε μορφή campus και τη λειτουργία τους θα υπάρχουν όροι και προϋποθέσεις που θα τεθούν από το Κράτος, σε βαθμό όμως που δεν θα αναστέλλουν την ιδιωτική δραστηριότητά τους.

Κλείνοντας θα έλεγα ότι δεν είμαι τόσο αισιόδοξος για την ευόδωση της πρότασης αυτής πλην όμως θεωρώ αναγκαία την υπόμνησή της γιατί πιστεύω πρώτον ότι η πλειονότητα της κοινωνίας την υποστηρίζει, πράγμα ιδιαίτερα σημαντικό και δεύτερον ότι το πολίτευμά μας δεν είναι μονοκομματικό ώστε η γνώση να προσφέρεται μόνο από τα Δημόσια ΑΕΙ. Ας παραδειγματισθούμε από την περίπτωση της Κύπρου, στην οποία υπάρχουν πέντε μεγάλα ιδιωτικά Πανεπιστήμια, τα οποία προσελκύουν μεγάλο αριθμό Ελλήνων φοιτητών, πλέον των δέκα πέντε χιλιάδων, που συνιστά το 30% περίπου του συνόλου των φοιτητών της Κύπρου.

3. Συχνές Αντικαταστάσεις περί Παιδείας Νόμων.

Ο νόμος 4009/2011 ψηφίστηκε από τη Βουλή με τον πραγματικά απίθανο αριθμό των 250 βουλευτών, ένα τεράστιο επίτευγμα μιας σπάνιας συναινετικής διαδικασίας. Ο νόμος αυτός εισήγαγε τις ακόλουθες καινοτομίες: την καθιέρωση των συμβουλίων αντί της πρυτανείας, την αξιολόγηση του προσωπικού, την τριετή φοίτηση, την κατάργηση του ασύλου, τη διαγραφή των «αιώνιων» φοιτητών. Στα συμβούλια προβλεπόταν και άλλο-δαποί Καθηγητές ή διακεκριμένες Προσωπικότητες. **Κι όμως αυτός ο νόμος καταργήθηκε σχεδόν άμεσα πριν καν εφαρμοσθεί για να δοκιμασθεί**, να φανούν τα τυχόν αδύναμα, ελλιπή ή λαθεμένα σημεία του ώστε να γίνουν οι αναγκαίες προσαρμογές.

«Συνασπίσθηκαν» και πάλι τα μικροσυντεχνιακά συμφέροντα Καθηγητών και ανέτρεψαν τον νόμο.

Επισημαίνεται ότι όταν άρχισε να εφαρμόζεται ο νόμος άρχισαν επίσης να γεμίζουν οι αίθουσες διδασκαλίας με τη μαζική προσέλευση των αιώνιων φοιτητών που αντιλήφθηκαν ότι θα έχαναν τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Για την ιστορία και σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία ο αριθμός των αιωνίων φοιτητών το 2015 ήταν 328 χιλιάδες, διπλασιασθείς από το έτος 2005, ενώ ο αριθμός των κανονικών φοιτητών ήταν 279 χιλιάδες. Εκπληκτικές επιδόσεις «αριστείας» των Πανεπιστημίων μας και του συστήματος μετριοκρατίας που επικρατεί στη Χώρα! Ήδη το Υπουργείο Παιδείας έχει δώσει διορία μέχρι 20-6-20 να διαγραφούν από τα Πανεπιστήμια 180 χιλιάδες που είχαν εισαχθεί πριν από το 2006, ενώ θα εφαρμοσθούν μεταβατικές διατάξεις παράτασης του χρόνου σπουδών από 4 έως 16 εξάμηνα για φοιτητές που εισήχθησαν στα ΑΕΙ το ακαδημαϊκό έτος 2011/12. Μπροστά στην απραξία του παρελθόντος είναι και αυτό κάτι.

Το πρόβλημα δεν έγκειται στην επαναφορά του νόμου ή των προβλέψεών του η οποία μπορεί να «επιβληθεί» με την κοινοβουλευτική πλειοψηφία του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος. Έγκειται στη διάρκεια της «ζωής» του νόμου μετά την εναλλαγή στην εξουσία από άλλο κόμμα. Για να διασφαλισθεί η επιβίωση του νόμου χρειάζεται η πολυπόθητη συναίνεση των κομμάτων έστω και αν δεν περιληφθούν στο νόμο όλες οι απαιτούμενες αλλαγές και οι θέσεις των κομμάτων. Και τούτο γιατί είναι προτιμότερη η όσον το δυνατόν μεγαλύτερη διάρκεια εφαρμογής ενός «απλώς καλού»

νόμου έναντι ενός «τέλειου» που θα ακυρωθεί την επομένη. Όταν υιοθετηθεί και λειτουργήσει αποδοτικά αυτός ο νόμος, τότε θα είναι πιο εύκολο να επαναληφθεί η διαδικασία σε άλλα θέματα και προβλήματα και με την πάροδο του χρόνου να γίνουν όλες οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που ταλανίζουν την Παιδεία από γενέσεώς της. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός χρειάζεται να επικρατήσει και στο πολιτικό μας σύστημα η διαδικασία του δημιουργικού διαλόγου που θα λαμβάνει υπόψη και θα επεξεργάζεται όλες τις απόψεις (όχι θέσεις που σημαίνει ακινησία). Είναι ο καταλύτης που θα διευκολύνει το σεβασμό στις απόψεις του άλλου και στη σύνθεση των διαφορετικών απόψεων σε ένα συνεκτικό αμάλγαμα πρότασης αλλά όχι συνονθύλευμα.

Είναι κρίμα που δεν παραδειγματιζόμαστε από τα επιτεύγματα των προγόνων μας με την άνθηση της παιδείας στις ιδιωτικές σχολές Πλάτωνα, Αριστοτέλη, Στωικών, Κυνικών, Πυθαγορείων, Σκεπτικιστών κλπ. που συνέβαλαν στην ακμή της φιλοσοφίας αλλά και των άλλων επιστημών. Η διαφορετικότητα των απόψεών τους δημιούργησε αδιανόητες για την εποχή τους τεχνολογικές εφευρέσεις και άλλες επιστημονικές ανακαλύψεις ενδεικτικά στα ακόλουθα πεδία: γεωμετρία, αστρονομία, υδραυλική, δομή της ύλης (άτομο), ηλιοκεντρικό σύστημα, αιώνιες αλήθειες, κόσμος των ιδεών, είναι των όντων και τόσα άλλα. Είναι τελείως αντιφατικό και υποκριτικό από τη μια να επικαλούμαστε με περισσή υπερηφάνεια αυτήν την κληρονομιά και από την άλλη με τις ενέργειές μας να γινόμαστε ουσιαστικά οι σύγχρονοι διώκτες της! Παρεμπιπτόντως, θα ήταν ευχής έργο αλλά και ιδανικός στόχος των Διοικούντων τις Φιλοσοφικές Σχολές με ουσιαστικές πνευματικές ενασχολήσεις και πράξεις να συνέβαλαν ώστε να επιστρέψει από την «εξορία» σ' αυτές τις Σχολές η διεθνής πρωτοπορία στη φιλοσοφία με πραγματική ασυλία και ακαδημαϊκή ελευθερία στην άποψη και τη γνώση.

4. Κομματικές Φοιτητικές Οργανώσεις

Οι φοιτητικές οργανώσεις (όχι οι κομματικές) είναι αναγκαίες για να διαδραματίζουν έναν υποστηρικτικό ρόλο στο εκπαιδευτικό έργο των ΑΕΙ ώστε να διευκολύνεται η προαγωγή της γνώσης με την απομόνωση πρακτικών και ενεργειών που προσβάλουν τα χρηστά ήθη δυσχεραίνουν ή το χειρότερο παρεμποδίζουν το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο και να συμ-

βάλουν επίσης στην επίλυση ατομικών ή ομαδικών προβλημάτων των φοιτητών. Η συμβολή των φοιτητών στην αναβάθμιση της Παιδείας είναι καθοριστική, γιατί αυτοί είναι οι πρωτογενείς και αυθεντικοί αποδέκτες της γνώσης με βάση την οποία θα κρίνουν και θα αξιολογήσουν τους Καθηγητές και τις Σχολές τους. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι η συμμετοχή τους σ' αυτήν τη διαδικασία είναι μικρή, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο άρθρο. Τουναντίον, πρέπει οι ίδιοι οι φοιτητές να κατανοήσουν το δικό τους συμφέρον και να αποτινάξουν το ζυγό της εξάρτησης από τις κομματικές οργανώσεις.

Δυστυχώς η μέχρι τώρα πρακτική των κομματικών πλέον παρατάξεων, λίαν επιεικώς κρινόμενη, αποδεικνύεται τελείως αντιεκπαιδευτική γιατί πολύ απλά άλλοι είναι οι στόχοι και οι επιδιώξεις τους. Έχουν καταστεί οι φωλεές όπου επωάζονται οι πολιτικοί νεοσσοί των αντιστοίχων κομμάτων. Έχει μεταφερθεί στον πανεπιστημιακό στίβο αγωγής και γνώσης ότι σαθρό και ευτελές ενυπάρχει στην πολιτική σκηνή. Και ας έλεγε ο Αριστοτέλης ότι οι νέοι στερούμενοι κοινωνικής πείρας και αγωγής είναι ανώριμοι να παρακολουθήσουν την πολιτική επιστήμη. Οι σημερινοί νέοι των κομματικών παρατάξεων έχουν ξεπεράσει τις προϋποθέσεις αυτές και επιτυγχάνουν, δεν γνωρίζω πώς, να γίνουν και επιστήμονες και μέντορες της αυριανής πολιτικής, που δυστυχώς τελικά συμβάλλουν στην απαξίωση και της επιστήμης και της πολιτικής. Λύση; Υπάρχει και είναι πολύ απλή: Είναι η αποκήρυξη και η αποσύνδεση των οργανώσεων αυτών από τα κόμματα τα οποία τις ποδηγετούν και τις στηρίζουν.

Κάποιος αρχηγός κόμματος ευρισκόμενος στην Αντιπολίτευση είχε υποσχεθεί κάτι παρόμοιο ή τη διάλυση της δικής του παράταξης στο Πανεπιστήμιο. Πιστεύω ότι τώρα οι συνθήκες είναι πλέον ευνοϊκές για να το πράξει. Πράξτε το και θα σας ευγνωμονούν οι ψηφοφόροι σας και εκείνες οι Διοικήσεις των Πανεπιστημίων που βλέπουν και ζουν την οικτρή πραγματικότητα και δεν προσβλέπουν σε μελλοντικούς βουλευτικούς ή υπουργικούς θώκους, παρά μόνο είναι αφοσιωμένοι στην υψηλή αποστολή τους. Αυτή η πρακτική με την εναλλαγή στις θέσεις μεταξύ Πανεπιστημιακού και Υπουργού πρέπει να σταματήσει,. Δεν επέλυσαν οι Καθηγητές τα προβλήματα της Παιδείας για να μπορέσουν να επιλύσουν τα προβλήματα της κοινωνίας και της χώρας, ας αφοσιωθούν επομένως στο υψηλό τους έργο και καθήκον.

5. Υπεράριθμα και Διάσπαρτα ΑΕΙ

Η χώρα μας για το μέγεθός της, μετά την ανωτατοποίηση των ΤΕΙ, διαθέτει μεγάλο αριθμό ΑΕΙ ο οποίος ανέρχεται σε 36, εκ των οποίων τα 22 είναι Πανεπιστήμια και τα 16 τα τέως ΤΕΙ, ενώ βάσει οικονομικών, γεωγραφικών και καθαρώς εκπαιδευτικών κριτηρίων δεν θα έπρεπε να υπερβαίνει τα 16, αν ληφθεί υπόψη η γεωγραφική ιδιομορφία με τα πολλά νησιά της. Ο συνολικός δε αριθμός των τμημάτων είναι υπερβολικός της τάξεως των 460. Το χειρίστο βέβαια είναι ότι για λόγους ψηφοθηρικής ανταγωνιστικότητας οι διάφορες Σχολές και τμήματα των ΑΕΙ είναι διάσπαρτα σε όλη την επικράτεια – σε περίπου 70 πόλεις – με ότι αυτό συνεπάγεται σε πρόσθετες ανάγκες κτιριακών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού εργαστηρίων και βιβλιοθηκών, διοικητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού, ανάγκης μετακίνησης Καθηγητών από το κέντρο για κάλυψη κενών δηλαδή σε κατασπατάληση πολύτιμων πόρων και υποβάθμιση του επιπέδου σπουδών. Η Άννα Διαμαντοπούλου ως υπουργός παιδείας θέτοντας το ζήτημα στην βουλή είχε αναφέρει ότι τα περισσότερα περιφερειακά ΑΕΙ και ΤΕΙ δεν έχουν λόγο ύπαρξης, διότι δέχονται πολύ χαμηλό αριθμό φοιτητών εκ των οποίων οι περισσότεροι τα εγκαταλείπουν και κοντά σε αυτό θα πρόσθετα το επίπεδο της πολύ χαμηλής εισαγωγικής βάσης.

Δεν γνωρίζω σε ποια έκταση χρησιμοποιούνται οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες ώστε να αμβλυνθούν μερικά προβλήματα λόγω της μεγάλης διασποράς. Σίγουρα όμως η πρωτοφανής εμπειρία του κορωναιϊού που αναγκαστικά επέβαλε τη χρήση του διαδικτύου (στο πλαίσιο του ουδέν κακόν αμιγές καλού!) στην εκπαίδευση, δίνει την ευκαιρία, όπως και σε άλλες περιπτώσεις πιστεύω, να «συμμαζέψουμε» λίγο την παράλογη γεωγραφική εξάπλωση των ΑΕΙ, αφού κάποιες θεωρητικές κυρίως Σχολές θα μπορούσαν να μεταφέρουν τα θρανία των φοιτητών κάπου στην πόλη τους ή το σπίτι τους!

Συνοψίζοντας τα όσα αναφέρθηκαν μπορούμε να πούμε ότι στο παρόν άρθρο εξετάστηκαν τα σοβαρότερα προβλήματα της Ανώτατης Παιδείας, τα οποία όλα μαζί συνιστούν ένα «στίβο» εμποδίων που την κρατούν διαρκώς δέσμια και όμηρο πολιτικών πειραματισμών μακριά από την ουσία και τους στόχους της, μακριά από τις ανάγκες και το μέλλον της

κοινωνίας. Εμπόδια που δίνουν την εντύπωση ενός κλειστού συστήματος μακριά από τους προικισμένους έμπορους πτυχίων νέους μας και των νέων ιδεών τους, που ως γηρασμένη Χώρα θέλουμε και γηρασμένη Παιδεία. Εμπόδια που στιγματίζουν την αριστεία και την ανάδειξη και υποβιβάζουν ή αναιρούν την πρωτοτυπία και καινοτομία σε εφαρμόσιμες τεχνικές και προϊόντα που τόσο έχει ανάγκη η χώρα. Εμπόδια που ως Χώρα καταστήσαμε εξαγωγίμο προϊόν τους πολύτιμους νέους Επιστήμονες και με μια δόση ειρωνείας χωρίς να εισπράττουμε κάτι από αυτό, παρά το υπερβολικό κόστος «παραγωγής» τους. Αυτά τα εμπόδια συνιστούν δεσμά που επιτρέπουν να κατατρώνονται οι σάρκες της Παιδείας όπως ο αετός κατέτρωγε το συκώτι του Προμηθέα καθηλωμένο στα δεσμά του. Στην περίπτωση μας χρειάζεται ένας Ηρακλής στην κορυφή της Παιδείας δυναμικός στη ψυχή και το πνεύμα να την απελευθερώσει, αλλά και πολλοί μικρότεροι Ηρακλείς σε όλο το φάσμα της Παιδείας. Οι προτάσεις με ικανή αιτιολόγηση αναφέρθηκαν και όσο ήταν δυνατό υποδείχτηκαν τρόποι εφαρμογής τους, χωρίς να αποκλείονται άλλοι πλέον δόκιμοι και χωρίς να είναι απαραίτητο να εφαρμοσθούν όλες οι προτάσεις. Έτσι, με καλλίτερο διδακτικό προσωπικό και απελευθερωμένες φοιτητικές οργανώσεις από τον κομματικό εναγκαλισμό, θα έχουμε οπωσδήποτε καλλίτερους και αφοσιωμένους στις σπουδές τους φοιτητές, γιατί όπως λέγει ο θυμόσοφος λαός μας «με όποιον δάσκαλο καθίσεις τέτοια γράμματα θα μάθεις». Φοιτητές που θα αξιολογούν τους Καθηγητές τους με θάρρος και παρρησία όπως συμβαίνει σε ΗΠΑ, Αγγλία και αλλού. Και μην ξεχνάμε ότι η αρχή είναι το ήμισυ του παντός και μπορεί να οδηγήσει στην υλοποίηση των υπολοίπων και όσων άλλων χρειασθούν. Ελπίζουμε τα όσα ζήσαμε τα τελευταία δέκα χρόνια και τα όσα έρχονται με την παρούσα κρίση να γίνουμε / γίνουμε ωριμότεροι και σοφότεροι ώστε όλοι μας ο καθένας στον τομέα του να κάνουμε τις καλλίτερες επιλογές 4 για τους εαυτούς μας και τους άλλους ως συνανθρώπους και ως πρόσωπα που θα επανδρώσουν καίριες θέσεις όπως της Παιδείας και της Πολιτείας γενικότερα.

Τέλος θα ήθελα να επισημάνω ότι ο Σύνδεσμός μας που το κύριο μέλημά του είναι η Ολιστική Παιδεία έχει κατά καιρούς αναφερθεί σε ζητήματα που αφορούν διάφορες πτυχές της παιδείας με έμφαση στην διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας του ατόμου δηλαδή την ισόρ-

ροπη καλλιέργεια της γνώσης, του συναισθηματικού κόσμου και της ηθικής υπόστασής του. Πιστεύω ότι η αποστολή της Παιδείας που ανα-φέρθηκε στην αρχή, θα πρέπει να συμπληρωθεί ώστε να εδράζεται πάνω σ' αυτούς τους τρεις πυλώνες, όπως το υποδεικνύει και ο συγγραφέας του Πανεπιστημίου της Ουτοπίας R. M. Hutchins Η καλλιέργεια αυτών των που-λώνων της ανθρώπινης ύπαρξης μέσα στο στίβο και των τριών βαθμίδων της Παιδείας αποκτά ιδιαίτερη σπουδαιότητα στο τελευταίο στάδιο, κατά το οποίο ο φοιτητής δρα ανεξάρτητα και ελεύθερα, δοκιμάζει τις ψυχικές του αντοχές και δοκιμάζεται από παρελκυστικές προκλήσεις της ζωής και κινητοποιεί τις δυνάμεις του – τις αρετές του - για την απόκτηση της γνώσης και του πολύτιμου αγαθού, του πτυχίου του. Η ποιότητα, η αξία και το αντίκρισμα του πτυχίου εξαρτώνται από τον προσωπικό ιδρώτα του φοιτητή και από τις αποτυχίες που μετά από κόπο και προσπάθεια μεταλλάσσονται σε επιτυχίες, με την πρέπουσα συνδρομή των Δασκάλων του. Θέλω να ειπώ ότι ένας φοιτητής που σέβεται τουλάχιστον τον εαυτό του, το μόχθο των γονέων του και την προοπτική της σταδιοδρομίας του, δεν θα καταφύγει σε εύνοιες και άλλα αθέμιτα μέσα για την απόκτηση του πτυχίου του. Αλλά και αντίστροφα οι Καθηγητές θα πρέπει με πνεύμα απόλυτης δικαιοσύνης και αμεροληψίας, με αφοσίωση και μόνο στο καθήκον τους θα κρίνουν και θα αξιολογούν τους φοιτητές τους. Έτσι το Πανεπιστήμιο, με τη συνδρομή όλων, Διοικήσεων, Καθηγητών και Φοιτητών, θα γίνει έμμεσα και ο στίβος αγωγής της ολοκληρωμένης προσωπικότητας των φοιτητών που μαζί με την πνευματική επιστημονική κατάρτιση θα αποδώσει στην κοινωνία τους αυριανούς ηγέτες της σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Αθήνα, Μάϊος 2020 Μάρκος Γρηγόριος.

Πηγή : <https://syndesmos1971.wordpress.com>